

GAZETA LITERARĂ

Anul III, nr. 30 (124) - Joi 26 Iulie 1956

ORGAN SAPTĂMINAL AL UNIUNII SCRITORILOR DIN R.P.R.

6 pagini 50 bani

TRADIȚIE

În cadrul tradiției noastre naționale înalte, al cărui fir evolutiv trece de la folclor și cronicari la luminii școlii ardeleni, la gânditorii și artiștii progresiști ai epocii revoluționare de la 1848 și mai departe, poate fi delimitat un capitol nou, destul de recent pentru că nu are încă vechimea unui secol, dar extrem de valoros pentru cultura noastră socialistă. Este vorba de tradiția relațiilor de amiciție și simț reciproc între marii creatori și clasea muncitoare, mișcarea noastră muncitorească. Această tradiție este însoțită de o frumoasă decorațiune cu armata tipografică și portretele lui Guttenberg.

Un lucru caracteristic am observat, că la această serbare la care trebuia să ia parte întreaga presă și toți scriitorii, nu au luat parte decât câteva gazete, iar dintre literați numai d-nii Delavrancea, primarul Capitalei și I. L. Caragiale care și-au luat angajamentul solemn de a sprijini întotdeauna corpul tipografic și de a lupta din toate puterile pentru ridicarea nivelului cultural al lucrătorilor tipografi. În sfârșit școlii de adulți în care să se predea ortografia, punctuația, gramatica și estetica în așa fel încât chiar academia — care de douăzeci de ani n-a făcut decât să scoată din uz pe u — să fie gelosă.

În același timp am gândit de a da tot concursul lor lucrătorilor tipografi în luptele lor economice.

Darea de seamă citată cu tot caracterul ei rutinier, evocă un moment impresionant al Caragiale și Delavrancea alături de Al. Ionescu, muncitorul tipograf care joacă un rol atât de important în răspunsul ferm pe care muncitorii îl dau cu prietelul trădător memorabile a „generațiilor” — și mai ales aliați în astfel de tribunale la numai câteva luni de la evenimentul politic răsunător al trecerii tranșelor socialiste la liberă, arată o atitudine cred că e necesar să reamintesc că Al. Ionescu publică în ziarul „Lumea Nouă” din martie 1899 articolul: „Sintem și rămânem”, de mare răsunet în opinia publică și în masele muncitorești locale fiindcă a fost publicat la acel moment grav, soarta de rezoluție ca o decizie a mișcării muncitorești. Articolul se termina astfel: „Noi nu putem să renunțăm la partidul și la idealul nostru. Sintem muncitori socialiști și vom să rămânem ca atare, căci interesele noastre și politice și economice nu ne îngăduiesc să fim alți fel. Iar dacă multora le pare că idealul nostru e prea îndepărtat, nu pot aștepta să vadă răsunatul, rațele frumoase și strălucitoare ale soarelui-ideal, se pot duce, se pot reînălța la marea lor. Noi sintem și rămânem soldați credincioși ai steagului roșu al proletariatului internațional și în această direcție vom lupta pentru ca elementele care împing pe căl nesăbuite muncitorilor să se arătăm fie naivitatea lor politică, fie reaua lor credință.”

Trădarea generațiilor a fost însoțită și de o oarecare dorință în rindul intelectualității apropiată de mișcarea muncitorească, cu altă mui' cu un cit „generoși” erau cu toții intelectuali cunoscuți în cercuri largi. Astfel se explică și absența numelor roșilor gazetari și scriitorii care au fost invitați la serbarea amintită, dar cu atât mai semnificativă apare prezența la tribună, în fruntea cor-

tegiului muncitorilor și la serbarea care a urmat, a lui Caragiale și Delavrancea. El rămăsese prieten sincer al muncitorilor și în vremuri grele, cum au fost acelea care au urmat trădării filio-liberarilor din conducerea partidului socialist.

Iar în ceea ce privește pe Delavrancea, credem nimerită publicarea (prin bunăvoința acad. Mihai Beniuc) a unui inedit, care arată clar modul în care marele scriitor îl privea pe Maiorescu și pe discipolii acestuia, fideli sau întimplători.

Publicarea acestui inedit pare cu atât mai nimerită cu cât chiar „Gazeta literară” a semnalat o ușoară, dar nu mai puțin nocivă, recrudescență a maiorismului în unele cercuri intelectuale de azi.

Este vorba de o scrisoare a lui Delavrancea către C. D. Gherea, din zilele în care Vlahuță, bunul prieten comun al celor doi scriitori, ducea în revista „Viața” o campanie răsunătoare și cu un caracter extrem de retrograd împotriva publicității socialiste „Munca” și „Evenimentul literar”, declarându-se, el, unul din cei mai îndemnați scriitori ai timpului, partizan al „artei” pentru artă! Campania din „Viața” este un moment penibil în drumul creator al lui Vlahuță, dar numai un moment, așa cum foarte explicit arată evoluția ulterioară a autorului lui „Dan”.

Scrisoarea lui Delavrancea către Gherea stă măturte la unele înalte conștiințe scriitoricești și cetățenești:

18 decem. 93

„Scumpul meu Gherea,

Dumnezeu sunt în Ploiești. Seara voi vorbi despre chestiunea românilor de peste Carpați. Cunoscut am foarte bine tragedia lor de 500. În fiecare secol sunt mai multe revoluții. Istoriceste se poate dovedi că legile carei Lan însoțit și ei toate deurg într-un spirit al nobilimii feudale maghiare. Ce această chestiune mi-o cap de mult — și sufletește mi-o prins bine. E singura consolație ce am avut după adinca melancolie ce m-a copleșit cetind umilirea celui mai iubit amic al meu.

Când am văzut modul în care Vlahuță își prezintă capul pe tipse înaintea lui Maiorescu, m-am întrebat dacă mai e și puțin să mai crezi în ceva? Într-o bună dimineață că eu am vădit 10 ani din viață: anii petrecuți cu acela pe care de altminteri vedea continuu d'at lui cu un fel de miilă care mă revolta.

Dar la întrebarea mea am găsit un răspuns consolator — să crezi în sufletul marelui număr ca într-o singură ființă divină, — să crezi în cauza poporului românesc.

Și voi veni la voi, și voi călta să mai vindeț rana vorbind despre teribila tragedie a românilor de peste Carpați.

Firește că te voi vedea înainte de a trimite, dacă vei fi în Ploiești.

Sărut minile Gherea și Saluțări amicale Ghelinel și Gherușului Pe tine te îmbrățișez Delavrancea”.

Faptele semnalate s-au petrecut la sfârșitul secolului al XIX-lea. Tradiția aceasta, a stimei și dragostei reciproce dintre cei mai buni scriitorii ai țării noastre și mișcarea muncitorească.

Ion Viltner

(Continuare în pag. IV-a)

Arta plastică sovietică

TKACEV ALEXEI PETROVICI și TKACEV SERGHEI PETROVICI „La întință” Simbdat 28 iulie ca acea loc în sala Dalles vernisajul Expoziției de artă plastică sovietică.

După Congresul scriitorilor

Epitaf pentru „Bostricus typographus”

Mal bine dect ordine altul, scriitorul cunoaște din experiență că interpretarea temeinică și justă a unui eveniment cere o oarecare perspectivă în timp. Măcar un scurt răgaz pentru sedimentarea și decontarea impresiilor rapide confuze și adesea cu un caracter prea subiectiv.

Și o ține această scriitorilor încă mai bine dacă în viața s-a îndelungat cumva un pic și cu zărilor. Cite evenimentele care li păreau de proporții epice nu s-au dovedit în mai puțin de un sezon doar niște jalnice locuri de paie cu scrumuri spulberate în cele patru vânturi? Iar, în schimb, câte țepe de vorbă, obscur priziție în coadă uscată de informații ori de reportaje, nu cuprindeau în ele, sub straini soare și discret, elementul germinativ al viitorului cu efecte contrivoare pentru orientarea unei epoci?

Iată de ce, scriitor și o asemenea veche și dublă experiență literară și publicistico-gazetărească de câteva decenii, am socotit mai întotdeauna să mă abțin la formula conchiziune imediată și prea pripite, eferme, după ce s-au încheiat lucrările Congresului nostru, al scriitorilor. Mai ales că această veche și dublă experiență mi-a îndăjnicat de mult în cuget încredințarea că adesea rătă utilitate a unor astfel de concluzii nu este să vizeze a rămâne un bilanț pasiv, o inventariere îndelungată a trecutului și un pretext de solemnități cu un festin final și cu apologetice tusturi într-o atmosferă de euforie. Ci dimpotrivă, rostul lor este că jaloneze un drum nou, pe baza celor mai bune lucruri dușe la capăt plin acuz, și în același timp, recunoscând dinșiub greutatea și care al luptat ieri, eroiile și abaterile de care te-ai făcut vinovat, cu știință sau din neștiință, alături fără fălărită modestie de mironoșii în fața laudelor îndreptățite ale unora și fără drojdia strepezită a amonului

propriu, zborșit la obiective au lipsite și de dreptate, ale altora.

În sjunul acestui mult așteptat Congres, un redactor al „Gazetei literare” mi-a cerut telefonic, la 150 kilometri de București, curiutul meu de salut. Și, așezat, teleistic, m-am executat din toată înima. Cititorul va fi văzut în „Gazeta literară” dinaintea Congresului acele gânduri, — pe care le-am notat cu însoțire, rapidă-mo clipă din mialga cărților la care lu-trez.

Ceas ce vreau să aduc la cunoștința scriitorilor în răburile de față, e o parte a acelei însemnări care, din pricina spațiului — restrins în asemenea ocazii, când era necesară prezența în pagini a unui cit mai mare număr de scriitori viștici și tineri — n-a putut ajunge sub ochii lui. Anume, vream să propun discutiile Congresului un subiect, de puțină importanță, poate, pentru dezvoltarea literaturii, dar care se cerea de urgență rezolvat, spre liniștirea deplină a celor ce nu îndelungăm cu scrisul.

Pomenesc acolo de larvele unor ginșonii, numite de entomologii: „Bostricus typographus”, care, fără să se arate la lumină, roșăie și rod de sub apă lămurii lui al opacilor, săpând oiașe lumesele galeții cu aspectul de hie-roglide, de caracter mai mult sau mai puțin tipografic. Mă gândeam prin analogie la rolul asemănător, obscur dar nu mai puțin distructiv, al unor astfel de „Bostricus typographus”, din care încă se mai află pe la edituri și redacții, „de un-un-dot, cubăritii acolo fără alt criteriu cămășitor și alt ideal, dect unul: umilitor, ca să zice așa.

Nădăjduiesc că lectorul nu-mi va atribui desperțăciunea de a fi rezumatul propriu meu text de mai sus fiindcă ar exprima cumva cine știu ce adevăruri înalte, decisive și memorabile. O nu! Îl rog să creadă că din fire sînt mult mai modest și că, avînd ororate de cult personalității, am avut ororate în aceeași măsură și de rotoculul trecutului mele persoane, prieterei, judecării și așa mai departe.

Cred că fără să așez: „Bostricus typographus” al scriitorilor reprezentat un fiagel cu păgubose efecte pentru literatură și pentru ostria omului de creație care trudea oșarii și oșarii la masa de scrie pentru o pagină substanțială și armonică, delocată însă dintr-o trăsătură de creion colorat, care nu avea nimic a face nici cu creația, nici cu scrisul, nici cu cultura.

Aceasta era totul.

Vorbesc la trecut, fiindcă totul a fost și a rămas un trecut. Declarațiile din sursele cele mai autorizate, alături manifeste în participări la dezbateri în presă și în luări la cuvînt, recunoscînd în ajunul și în timpul Congresului o-riginile acestor plăgi și acestor deficiențe, strict administrative, luîndu-și angajamentul să le stîrpească, au ușurat deodată înima și cugetul scriitorilor de cea mai intolerabilă și pustitoare povară: limităruinea incompetenței și ignoranței obtuze în gîngășul proces al creației.

Orice modificare sau suprimare din textul inițial, fie și al unui însemnat articol, face ca ideea și intenția autorului să se afle împuținate, sărăcite, de-

formale, lipsite de alternanța umbrilor și a luminilor, redus foarte comod și anost, foarte stupid, la o înșurțare de platitudinilor retorice și schematice, care te silesc să roșești la lectura lor desolată de tot ce al pus tu în ele, fiindcă altfel ești deprins să gîndești și să scrii. Darămite într-o operă de creație unde autorul caută, drămuțiește, șterge și înlocuiește de zece și de o sută de ori un cuvînt care nu-l pare cel mai propriu și mai expresiv!

★

Dar probodul „Bostricus typographus” din cîmpul literelor, după asigurările că acest fiagel va intra definitiv în cîmpul trecutului, fără drept la o nouă înviere — îmi obligă însă în același timp spiritul de echitate la sublinierea unei mari și compensatoare realități: cea fost îndobșeșită uitată ori pomenită numai în trecut în focul dezbaterilor de la Congres, din care n-a lipsit lupta acerbă cu feburile specimene de „Bostricus typographus”, cîte mai sînt pe la edituri, periodice, co-

Oezar Petrescu

Petru Vintilă

(Continuare în pag. IV-a)

(Continuare în pag. IV-a)

Carnetul scriitorului

EROUL NECUNOSCUT

Burghelia la vremea ei a deolat eroismul la festiuitate, la frac și la macavauna licioasă a cromolitografiei. Vă amintiți poza unui rege, dijuzată în milioane de exemplare prin școlă, primării, preturi, gări și bășar, poza de operă în care buzele regești ciripeau ca pe un vers de madrigal: „Așa-i muzica ce-mi place!” Istoria adeărată a rectifiat tirziu întâmplarea petrecută în 1877 la Colafaj, redăcînd-o, cum era firesc, la nuanțele siropului de zahăr ars și ale serbetului de trandafiri. Din iconografia „deobșului pentru independență n-a rămas cromolitografia executată la Monitorul Oficial, ci au rămas tablourile sumbre, veridice și dramatice, zugrăvite de Grigorescu, unul din cei dinți înaintași ai noștri care a jolosit documentarea nu ca pe o excursie, ci ca pe o datorie față de poporul îmbrăcat la regimentele de linie și dorobanți în straie de campanie.

Într-o perioadă mai nouă, un proprietar de ziar devenise erou, cu acte și mărturi în regulă, spunînd că ar fi luptat într-un ceas greu la Altonul Orșova, lucru pentru care o îmbrăcat montii cavalerilor ordinului „Mihai Viteazul”. Originea ordinului jartiere și peea cunoscută ca s-o mai relatez. Despre „Bene meriti” a scris Caragiale. Despre cele trei clase ale „Seruicului credincios” au scris destul înaintași ai noștri, arătînd că moneda de linchea și buclăcia de mătăso se acordau cu diplome înscrise în Monitorul Oficial pentru vreo lupă crîncă de cîteva sferturi de ceas, consumată pe canapeaua unui cabinet ministerial, cabinet care nu trebuia să fie neapărat al Apărării Naționale, putînd fi, după împrejurări, al Sănătății ori al Educației Naționale.

Burghelia și surata ei la putere, moșterimea, au consacrat eroismul de povodul, localizîndu-l în spatele frontului la întinderea și manutanță. A dădă la casașul și pîne. Ele au avut pe lângă și de slăvi. Tunica militară de postav gros era înlocuită în lina marmurei de croala unor tracuri obeze și jobene, peste jiletă, în digonă, treclăd binețelile eșarfele tot-deauna tricolore. Sute de mii de ostași căzuți pe frontul inițial al război mondial, n-au fost răspîlăți decît cu anonimul unul piedestal cu flăcără de gaz aerian, într-un parc, piatra nămurind-se „statuia eroului necunoscut”. Milioane de eroi necunoscuți, scărpați cu viață, au rămas șomeți, au fost mitraliați în piața Teatrului Național, la Lupeni și la Gruița. Eroii cunoscuți mergeau odată pe an la Peleș, sărbătorind, în vreme de pace, noile și bănoasele lor acte eroice de la „Steaua Romîni”, „UDR”, „Mica”, „Creditul Miner”, „Drajna” și „Banca Națională”.

Însă, ne-a fost dat să cunoaștem și alții de eroi. Unul a căzut luptînd împotriva fascismului și s-a chemat Eftimie Grătaru, Altul a căzut la Rucsa și s-a chemat Lazăr. O gospodărie colectivă din Banat îi perpetuează numele. Matrozi îi

Cîteva volume de poezii

Maria Banuș: „Se arată lumea”

Ultimul volum al Mariei Banuș confirmă progresul sensibil, intervenit în creația scriitoare. Poeta își trece ar-cusul pe vioară făcînd să izbucnească sunete grave neobișnuite. Vihăria a ceasla tulburătoare nu este altceva decît pasiunea și sinceritatea cu care exprime sentimentele unei femei în fața problemelor epocii noastre. În a-devăr, artista resimțe cu putere și dă viață unor astfel de simțămînte, și adesea nu reușește să le uite sau să le ocloască decît cu prețuri unor versuri mediocre.

O femeie, o mamă, o soție meditează în ultimele poezii ale Mariei Banuș cu simplitate, cu răspuns la tot ceea ce se înfăpșă în lume, la probleme majore și, cuprînsă de emoție caută un suflet căruia să i se împăr-tășească. Nevoia de a simți aproape o ființă care știe ce asculte și ce a înțelege și covîrșitoare și, cînd scriitoria ree plînge, cînd scriitoria luptă, cînd scriitoria nădăjduiește, acea persoană e mereu de față, în imediata apropiere, în intimitatea caldă. Poetiza Mariei Banuș începe de aceea nu cu invocarea unei muze, ci a acestui om de carne și sînge, fără de care nici un vers nu s-ar plămîzi.

„Mame și tată, Ziditorii luminii!” spune poeta, sau: „Vreau iar s-aud iubitul meu”

„Te-ți vorbesc, Americă!”

soștește ea, cu vocea fierbinte și se vede îndată că nu avem de-a face cu un vers îndelung premeditat, ci cu o chemare spontană. Restul poeziei se desăfoară fără ceremonial, simplu, cîte-un vers fiind înlocuit ca sub rala-fala unei ființe, iar altul desăcîndu-se deslîșit. Fierilitatea care o des-tăinuiesc multe din poeziile Mariei Banuș provine din faptul că poeta e urmărită și tulburată de aspecte grave, esențiale ale timpului nostru, față de care se simte în permanență somată să ia atitudine. E un accent de fervoare în felul în care poeta își exprimă crezul. Sentimentul responsa-bilității față de soț, de copii, de umă-nitate e impresor și o coștește. Nici o clipă nu încearcă să luge de sub apăsarea acestui sentiment care dă preț și greutate vieții. Cînd copiii se joacă, învață sau dorm, cînd soțul e plecat la muncă sau se întoarce obosit acasă, ea îl urmărește mereu cu grijile și visele ei.

Dacă în primele versuri ale Mariei Banuș lipsese o concepție asupra vieții și erau cîntate bucuriile simțurilor într-o poezie a cărei caracteristică era percepția senzuală a lumii și în ace-lasi timp limitarea lumii la această percepție senzuală, acum scriitoria depăși o înțelegere mai profundă a lu-

crurilor. Idealul poetei este o umanitate înfrățită, stăpînită pe bunurile vieții, guvernată de dreptate, apărată de război.

Pacea, războiul, ziua de mîine care trebuie să fie mai bună pentru toată omenirea, sînt probleme pe care le examinează cu înlima înforțare de o patimă neacuzată. E patima femeii care-și apără căminul cu bucuriile lui și care vede în socialism mulțimea de oameni, pornită să-și înfăpșiască fericeia. În „Despre pămînt” poeta ne-dă o bună imagine a puterii acestor oameni. Ei îi apar ca o pădure în miscare războind cu forța vitală a firii prin zidurile palatelor, încolă-cîndu-și rădăcinile pe coloanele reci, sub tavanul în stuc alb, din care izbucnesc, ca într-o explozie, zeci de lumini:

„Sub policandre șiroșesc lumini Tărâni umplu sala. Rădăcini Vioase, negre, din pămînt iscalte. Par minile țăranelor culcate. Pe mesele acestei săli somptuoase.”

„Și rădăcini se mișcă. Noduroase.”

În numele viitorului lor, al viitorului întregii umanități, primejduit de un război atomic, ea adresează lumii acel mesaj: „Te-ți vorbesc, Americă!”

Cu sute de ani în urmă, chemată de farmecul jesarului strălucitor, de parfumurile fine, de săfîrșele și diamantele Orientului, Europa pornea să se deslîșie. Febrilitatea care o des-tăinuiesc multe din poeziile Mariei Banuș lipsește de la început, căci ea descoperă America. Acum alte bunuri, înfrînt mai acum sînt de cîștigat: viața oamenilor, cărțile și statuiile și flautele, pacea. Ca și altă dată.

B. Elvin

(Continuare în pag. IV-a)

Cartea proastă

In zoologia culturală, cî și în cea patrupedă și cu aloc, există, nădăjduiesc nici de Buffon, nice de cologul lui defunct din București, I. Simionescu, pe care copiii de pe plaja Tekirghiol, unde făcea odinioară baie de soare în pantalonși, îl chemau Meneu, șapci și familii variate. Papa galu, pipalacul, gășii și stîncuța au abundat la Guttenberg pînă mai încoaice în toate disciplinele literare, dar cel mai iscusit purtător de minte fusese maimuțoiul. Cu sau fără ochelari în redingotă, sacou ori juleț, el era un personaj sau personajii (degi cum sună mai bine) important, calificat să dea îndărățit năvă, pîc-tura, muzica, literatura, sau să le silască ani de-a rîndul să zăcă.

Limbuta-n scris maimuță, contrarietă în prin-cipale, lue una din două poezii: sau tăgăduia vocația sau o explica. Cel mai încredător în cu-gățarea proprie dintr-o maimuțoi, dădea și consula-ții, de pildă, de literatură, însoțind tineretul să scrie.

În Occident încă și azi criteriul literar, ca și cel politic, vine de la tradițiile religioase. Spiritul vechii Sorbonna, cu evoluțiile lui, tot mai trăiește. Catolicii au dat o literatură care a putut ajunge, e-adevăr, pînă la Pascal, matematician și fizician, fără Jansenius și Arnauld, însă protestanții puri n-au depășit pe Elouard Rod, și romanul lui sîndăos, alpin și funicular, l'Ombre s'élève sur la montagne. Titlul nu e așară din cale de strălucit, cu acel verb, se înfînde. Umbra poate să se mulțumească și cu altă, nu e vorba dacă permite condeiul, însă, în accepție artistică în mușii umbra crește, nu se înfînde. E un sim-plic exemplum, luat de pe coperta unei cărți, scrisă la Vevey, acum 50 de ani.

Aș fi vrut să spun că în materie literară ca și în toate altele, atitudinea de analist minor, de causalități și finalități imediate, de la ortodocși ca și la turci, protestanți, cu derivații.

Protestanțul nu numai că se întreabă de ce și cum, dar el pretinde că și răspunde. Actualmente, spiritul altă dată protestant este ca și atunci de inspirație și calitate proletcultistă. Protestantismul nu vine nici de la Luther sau Calvin, nici de la Zwingli sau Huss: e și vechi și nou, și totdeauna același. Spiritul protestant se înțește numai după

noștirea integrală a unei idei, ca să tăgăduiască reformistul. Ar fi de insistat dar să nu rădăcim pe cititor.

Într-o seară de iarnă, odăia de-acasă fiind în-țefată, căutam prin Geneva specializată în contro-versă, să mă încălzesc, un loc, care să nu fie cafenea. Iarna, timpul cel mai propice pen-tru propagandă, diversele așezămînte deschid, pe unde apucă, localuri mai calde, cursuri și con-ferințe. Pe vitrina unei foste prăvălii goale citeș un afiș: „Libera Cugetare. Ce este omul? Con-ferință. Vorbește d-l Tampamp, profesor la fa-cultatea X... Orela 9 pretis.”

M-am instalat... Erau vreo 200 de scaune, o catedră și lîngă ea o tablă neagră, ca la școala. Conferințele religioase începeau, oriunde s-ar fi petrecut, cu orgă și cor: cîntarea psalmului 42. Cele științifice cu tabla, pentru demonstrațiile cu tibisurii.

TABLETĂ

Apare conferențiarul, un domn bălan, cu făcă-lia de cîneș, însoțit de un asistent cu ghioz-danul încărcat, probabil de documente. Sedînța promitea să aibă volum și să fie solemnă și pîn-ticoasă, dar era cald. Profesorul își scoale pal-tonul, rămîne într-o haină neagră, rectorală, cu poale, salută de pe catedră și face doi pași pînă la tabla... „Ce e omul?” zice profesorul, aducînd aminte, prin suprapunere, de tabloul „Ecce homo” al lui Guilo Rent. La tibisurul de lîngă burete și pe toată diagonală tablei, din colț în colț, trage o curbă, schițînd un vierme lung, punctat la vrful mai gros cu un ochi și isprăvit la coadă cu o linie subțire.

O secundă, publicul nu a înțeles. Dar cînd conferențiarul, sigur de sine, a zis „Spermato-zoidul”, toate scaunele t-au strînt în cap. Nu două-trei, ci două sute 1, vă pufeți închipui. Neje-rictul conferențiar comprimat și redus la dimen-

siunile și culoarea unui boțoc, a fost lăsat la spital în strigăte de Salauță și Salligaud! — Nu doar că publicul nu știa de unde, pe cale filo-zofică, vine omul, dar nu voia să i se mai spună odată și în forma aceea. Știința e știință, omul e laom de ea, dar similitudinea și vulgarizarea ei prostească îl irită. Inteligenții îi place stilul.

Spiritul protestant doștește în spiritul cul-tural-științific, știința de a triea și a patra mînd, care explică totul, fără să uite nimic. Am luat cunoștință de primele cărți, care te înțuiau cum se scrie, scoase de editura protestantă Payot. Apoi pedagogia protestantă s-a lăfăit. Alte deș-teptăciun de specialitate reformistă s-au uit, decoperînd că genul și stilul se învață în 22 de lecțiuni.

Criteriul consistă în frecvența, asidua a căr-ților bune și în limitarea autorilor. Incontestabil că 90 la sută din ce se tipărește e, conștient sau ba, imitat: învață consacrat al scriutului era inutil. Apare un scriitor original și concomitent zeci de epigoni, clasați de istoria literară în Pleiada, Secole, Epoci și Școli. Ai dot gîndaci în casă și într-o săptămîină o mie. Tipografia dă polen și fecundază mai ales mediocritatea. Adu-ceți-vă aminte de Imbulzala, în vitrinele libră-riilor, a nălțăților importante, de odinioară, născute unele dintr-altele la nesfîrșit și de atit-udinea lor ostracizantă ocolită de forșite „cul-turale”, în calca oricărui talent nou și nelcnoșit în cloacurile oficiale.

Conchiziune pentru începători: Cartea bună nu te învață să scrii decît prin obsesie și reminis-cență, dacă vrei și dacă ești influențabil la maimuțreala. La o otrăvă, toți băieții doreau să fie magistrați, ofișeri sau oameni politici și s-a văzut ce au dat epocii aceste idealuri.

Singura carte bună de învațat din ceea ce, e cartea proastă. Din ea înveți cum nu trebuie să scrii. Cartea proastă ar trebui bine înțeleasă, ca să ajungă din ea în ce mai proastă, adică esențială. E regretabil că Academia nu premia-ză cărțile proaste, preferînd să încununeze pe cele bune, care cînd sînt proaste vin admirabile la timp și împlinesc un serios gol cultural.

J. Argeșei

Din cuprinsul gazetei:

- Cronica literară. Lunda vechilor mes-tegaruri de Savin Bratu (pag. 2-a)
- Patru de Eugen Barbu (pag. 3-a)
- Literatură și istorie din Literaturama-l Gazeta nr. 74/1956 (pag. 4-a)
- „Dar cine poate să explice această „tristă povestire” de Georgeta Ho-rodina (pag. 5-a)
- 128 ani de la nașterea lui V. Alecsan-dri. În cămăra lui Alecsandri de V. Mîndra (pag. 5-a)
- 100 de ani de la nașterea lui George Bernard Shaw. Semneșul lui Mar-in Radovescu, Silvian Toștescu și Al. Adania (pag. 6-a)
- Note și comentarii

CONFLICT SI CARACTERE

De curind au aparut numeroase... de curind au aparut numeroase... de curind au aparut numeroase...

nu poate fi lipsita de interes... nu poate fi lipsita de interes... nu poate fi lipsita de interes...

— spune: „Eu te iubesc asa cum... — spune: „Eu te iubesc asa cum... — spune: „Eu te iubesc asa cum...”

guranja, si intr-un fel chiar cu... guranja, si intr-un fel chiar cu... guranja, si intr-un fel chiar cu...

Experiinta intregii literaturi... Experiinta intregii literaturi... Experiinta intregii literaturi...

Ceea ce accentueaza impresia... Ceea ce accentueaza impresia... Ceea ce accentueaza impresia...

Caracterul interesant si pasionat... Caracterul interesant si pasionat... Caracterul interesant si pasionat...

Exigenza scriitorilor pentru... Exigenza scriitorilor pentru... Exigenza scriitorilor pentru...

VIAJUL IN CAIUNI

AI. VLAHUTA: „Poziții”

Unul din meritele volumului de... Unul din meritele volumului de... Unul din meritele volumului de...

O latură pozitivă a editiei de... O latură pozitivă a editiei de... O latură pozitivă a editiei de...

igi va face singur dreptate, asa cum... igi va face singur dreptate, asa cum... igi va face singur dreptate, asa cum...

AL SANDULESCU DUMITRU DRUMARU: „Subiect de navelă”

Nu, viața nu este banală și lineară... Nu, viața nu este banală și lineară... Nu, viața nu este banală și lineară...

AUREL NICULESCU

MIHAIL SADOVEANU: „Venea o moară pe Siret”

În 1933, după ce scrisese „Bordeenii”... În 1933, după ce scrisese „Bordeenii”... În 1933, după ce scrisese „Bordeenii”...

B. BABIN

HARALAMB ZINCA: „Amintire”

„Amintire”, „Singele drapelului”, „Ucenicii”... „Amintire”, „Singele drapelului”, „Ucenicii”... „Amintire”, „Singele drapelului”, „Ucenicii”...

DUMITRU PAN

Curier literar

„OPERA ALBES” volumul I - Teatru... „OPERA ALBES” volumul I - Teatru... „OPERA ALBES” volumul I - Teatru...

CRONICA LITERARA

Lauda vechilor meșteșugari

În 1938, G. Călinescu atrăgea atenția... În 1938, G. Călinescu atrăgea atenția... În 1938, G. Călinescu atrăgea atenția...

Din sobor în sobor, sufletul chinez... Din sobor în sobor, sufletul chinez... Din sobor în sobor, sufletul chinez...

și mai ales această „Hallmallei” se făcuse... și mai ales această „Hallmallei” se făcuse... și mai ales această „Hallmallei” se făcuse...

Arta plastică sovietică

„OSENEV NICOLAI IVANOVICI „Anul 1917. Primul cuvânt al puterii Sovietice. Decret despre pace!” KIBRIK EVGHENI ADOLFOVICI „Nevăstuica”

EROUL NECUNOSCUT

(Urmare din pag. 1-a)

pe vasul „Plehanov” au salvat, acum cîțiva ani, într-o furtună înfrîngătoare pe Marea Nordului, vasul și încercările lui de a merge. Eroul din această poveste este un bărbat de mare vârstă, un bărbat care a văzut la Blagovest, într-un timp record, unul din cele mai grele tunee pe care le-a cunoscut vreodată tehnica românească. Acum cîțiva ani, la unul din jurnalele „Zeci de tone de zgură, de țărâra celor mai dure metale, s-au deus îndurării uriașului recipient. Furtuna ar fi trebuit oprit pentru orele opt până la zia. Istoria tehnicii nu cunoaște termene mai mici istoria tehnicii a fost nevoită să înregistreze un record. Topitorii de la Reșița au reușit să repare în câteva zile vatra și peretele de șanțuri ai unui captor Siemens-Martin? Sînt temperaturi toride de 70-80 și 100 de grade. Ele se simt și sub salotelele de azbest. În mod obișnuit, refacerea unui captor de forță necesită o muncă de zădărnici îndelungată de opt, ori zece săptămîni. Am văzut la Hunedoara astfel de captore refăcute în 14 zile.

În comuna Avram Iancu din Munții Apuseni, învățătorul Leahu Ion mi-a povestit despre o femeie care, ca să vie la centrul de alfabetizare, trecea un munte copios de zăpezi, cale de șapte kilometri. Și de bănuștia ei de aplecînd, femeia Cristea Zorila purta abecedarul și calea de școală și în mîna purta o secură să aibă, la nevoie, dacă iar îi ieșea în cale haitele de lupi.

La o defilare de 1 Mai am văzut la Constanța, în capul coloanei, un tânăr cu pieptul împodobit de cîteva decorații. Pe urmă, mergînd la Pietroșii, în baltă Borcea, am aflat de ce a fost decorat căpitanul Andrei Popov. La vremea unei revoluții înfrîngătoare în România în 1952, acesta lăsa să treacă peste Borcea înghețată, printr-o slouărie dislocate, pejosul aceluia zădărnici la gospodărie de stat, alcătuit din peste 14 mii de cî. Cu prețul vieții sale, le-a salvat de la pierdere. Tot la Pietroșii, în martie 1951, tractoriștii au alimentat brigăzile de tractoare ce erau pe grinduri, împingîndu-le în batoanele cu motorina care, din pricina defectării de apă, nu puteau fi transportate cu rutierile. Alături am citit în „Știința” că la Constanța, unul din marile rezervoare de petrol a suferit o avarie. Echipa de intervenție a salvat — cu prețul vieții — pierderea a sute de tone de petrol, închinată, la o presiune formidabilă, oșana defectă, după cîteva ceasuri de luptă îndelungată.

În timpul marșului viscol de acum doi ani, muncitorii telefoniei și electricității au refăcut sute de kilometri de cablu, înfruntînd stîmnia naturii dezolante. Furtunarii au reușit în funcțiunile principale, în condiții de mare eroism. M-am nimerit atunci într-un tren, oprit în plin cîmp între Filiași și Craiova. N-am să pot uita în ce condiții mecanicii locomotivei a făcut lucru aprins, dinădăru, vagoanelor în care erau cîteva sute de copii, femei și bătrîni. Se sfîrșiseră cărbunii și picura locomotivii. Era o padure de salicini la careo jumătate de kilometru departe de linia ferată. Print-o zăpadă care ajungea pînă la bărbia omului, mecanicii, fochistii, insușitorii de vagoane și un grup de călători temerari au pornit într-o noapte și au adus lemnul, mai prejos în acele clipe decît aurul. Sînt de neînchipuit condițiile în care au ajuns atunci la trenul nostru. Incrementul surselor, aceluși „Craiova” din Craiova, aducînd marmite cu ceai, saci cu pine și stîmni și cutii cu medicamente de prim ajutor.

Este inutil să mai spunem că eroismul lui-a fost redat în anii nouăzeci clasice sale coordonate morale și sociale. Eroul necunoscut a ieșit din anonim. A căpătat, așadar, un nume propriu. El este constructivul conștient și înflăcărat al orînduirii socialiste.

Petru Vințilă

Epitaf pentru „Bostricus typographus”

(Urmare din pag. 1-a) În pofida acelor nimicitoare larve de Bostricus typographus, oșpoște în redacțiile revistelor și publicațiilor de tot felul și în birourile editurilor ce tipăresc opere clasice și contemporane, în tiraje de zece ori mai numeroase decît înainte de 23 August 1944, cine ar putea tăgădui progresul imens, nevisat și înfruptat cu oșpoșie și prin vrednicia unor colaboratori de la acele edituri și reviste, pătrunși de semnele și de datoriele vremii? Lăsdin la o parte dezvoltarea tehnicii și contribuția anonimă a sutelor și sutelor de vrednici călători tipografi și paginatori, preocuparea de a oferi lecțiuni care luă dragă în cele mai frumoase și mai durabile condiții grafice, cu prețul cel mai accesibil; să recităm și să comparăm cîteva cifre. Să lăsdin pretenția oșpoșitoare a unei sfîrșităritărigide.

O singură editură, E.S.P.L.A., a tipărit 242.000 exemplare din poezie lui Eminescu; 432.000 exemplare din opera lui Caragiale; 154.000 exemplare din opera lui Coșbuc. Dar cifrele totale, înglobînd și celelalte edituri, reprezintă numai în trei ani (1953-1955) bilanțul și mai fantasec; 527.000 exemplare din opera lui Eminescu; 501.000 din opera lui Caragiale; 1.391.000 din opera lui Sadoveanu, precum și alte cifre tot atât de astronomice pe care nu le-au vădit niciodată în România de ieri un G. Topolceanu ori un Calistaru Hogăș, scriitorii care au murit cu gîndul amar că vor fi repede uitați; iar astăzi sînt mai vii în conștiința cititorilor decît au fost în viață. Acești cititori există și numărul lor crește într-o proporție pe care editurile abia o pot satisface.

Nu se împune întrebarea firească și simplă: cine l-a făcut și prin ce baghete magică? Și nu tot atât de firesc și de șanțos se împune răspunsul, parțial încă vîrstă, al unui scriitor fără de partid — zelușul partidului și al regimului pentru cultura răspîndită în straturile cele mai adînci și în zonele cele mai îndepărtate ale patriei? E o realitate ce n-a fost îndestul de subliniată, după cum n-a fost îndestul de subliniat nici zelușul editorilor pentru a alina aceste cifre record, în lara care bătea numai recordul analfabetismului. Parcurgînd catalogul editurii E.S.P.L.A., înființată în anul 1942, găsim din literatura noastră clasică 13 opere cu un total de 2.924.900 exemplare; din literatura contemporană 508 opere, cu un total de 10.464.000 exemplare; din literatura minorităților naționale, literatura maghiară 205 opere, cu un tiraj de 985.120 exemplare; literatura germană 61 opere cu un total de 115.850 exemplare; sîrbă 49 opere cu un tiraj de 56.110 exemplare; ucraineană 11 opere, cu un tiraj de 7.120 exemplare și 105 2 opere, cu un tiraj de 2.000 exemplare. Iar din marea literatură universală, 322 opere, în 1.167.260 exemplare, traduse în limba română, executate de scriitorii care și-au sacrificat timpul și munca, prezentate cu documente studii introductive și tipărite în condiții grafice care pot rivaliza în sîrșit cu edițiile din patriile respective ale autorilor originali; patrii cu mai vechi tradiții culturale decît noi și cu o mai îndelungată perfecționare a artel tiparului în timp.

S-o comparăm acum, cu altele de cifre soto Fundația pentru literatură și artă înființată în anul 1943, mult popularul roman „Soimii” al lui Mihail Sadoveanu, în 3.000 exemplare; opera clasică a lui Alexandru Odobescu în 2.000 exemplare; admirabila monografie „Viața lui Mihail Eminescu” de G. Călinescu, în 4.200 exemplare.

Cîtele nu vorbesc? Și trecînd la Editura Tineretului nu vorbesc cu aceeași elocvență, dacă sîcînd din catalog, găsim în răs-timp de patru ani, în anul 1943, mult popularul roman „Soimii” al lui Mihail Sadoveanu, în 3.000 exemplare; opera clasică a lui Alexandru Odobescu în 2.000 exemplare; admirabila monografie „Viața lui Mihail Eminescu” de G. Călinescu, în 4.200 exemplare.

Am spus că tabloul este prea larg pentru a putea fi cuprins într-o schiță și de aceea omitem, ca totuși înfăptuire, a unor nume din numărul de intelectuali și scriitorii care primesc îndemnul partidului sau privesc cu simpatie activă lupta lui, va fi scuzată. Întreaga pleiadă a acestei epoci va putea fi reconstituită pe larg numai de istoria literară.

Momentul despre care vorbim stă sub semnul unei călășii noi. Nu mai este vorba acum numai de stimă sau dragoste reciprocă între scriitorii și muncitorii, ci de o literatură cu răsunet larg în mase, creată din demnitate și sub îndrumarea atentă a partidului.

Acest moment al unei tradiții progresive, gresioase în dezvoltarea noi în momentul de față. Și de fapt rîndurile de față nu au avut decît felul modest de a reaminti că principul îndrumării literaturii de către partid, pe care recentul Congres al scriitorilor din R.P.R. l-a pus, cu deplină unanimitate, la baza activității noastre creatoare, nu este o creație a zilelor noastre, ci rezultatul unei strălucite tradiții, prin care conștințăm firul de aur al culturii naționale.

Am lăsdin din dinas la urmă opera aht de dificilă și de complicată săvîrșită de „Cartea Rusă”, într-o țară unde iubitorii lui Tolstol și al lui Dostoievski și al lui Puskin și Derrontov, și al

„Unui codăș” „Un urmasă tot orașul El în drie stă binșor Prima oră și codășul Stă în fruntea tuturor” (Gabriel Teodorescu „Tînărul scriitor”) Anhele epigrame, sînt cu unele rezerve, reușite. Numai că la baza reușitei epigramei lui Gabriel Teodorescu a stat muza de care vorbeam mai sus. Dacă am fi adepți ai metemphoziei, am putea crede într-o eventuală teorie a „reincarnării” în gramelor. Dar cum nu avem nici în clin nici în mîinec cu aceasta teorie, putem crede doar în „teoria” plagiatului, a cărei mai

GEORGES LERMINIER scrie în Le Parisien

Un actor roman poate să sîgure... Acesta este o trupă cum trebuie să spunem deschis, nu mai vedem tîrziu de azi. Comedia aceasta este prezentată cea mai strălucitoare pe care ne-a oferit-o Festivalul de la Teatrul Sarah Bernhardt.

ROBERT KEMP în Le Monde, spune: „Scrisoarea pierdută” e fără îndoială o piesă bună, pătrunsă de satiră aristocratică. Ma amuzăm comparînd pe actorii cu cei de la noi care sîntu să joace pe Hennequin sau pe De Fiers.

În Combat, citim, sub semnătura doamnei MARCELE CAPRON: „Cîteva zile am avut această impresie în versurile ei originale, jucata de actorii noi, actorii noi și atît de plin de vervă, e atît de succulent, are atîta savoare, încît crezi că înțelegi tot ce spun, chiar cînd nu înțeleg nimic.”

Pe-oceanle-albastre, întunecate, ale planetelor, Cînd se gîndește la război, o teroare o cuprinde pe scriitoare. Aerul devine mîierător, spațiul se slîșie, pămîntul se dă peste cap, ca într-o coborîre spre abis, frînutea ochilor se ridică fulgerător malul prăpăstii.

„Tîrziu vorbesc, America!” e în apel către o țară o scriitoare așternută pe cărțile în dinăduia unei nopți alroce în dimineala unei nopți torurată de asemenia constrînsuri; frazele sînt redactate în cel mai obișnuit chip și totul e arăbășit în banal dacă nu s-ar simți tensiunea lăuntrică a cîntecului, acuitatea lor acerbă:

„Ce sînt distanțele? Ce sînt oceanele? Vremea pe care o trăim le îngînește.

Amăgire și fum de departe. Amăgire și fum. Europa! aie! aproape de tine, E peste drum O vecină!”

scrie poeta și intensitatea sentimentelor ei învaliue idea comună și își dă parcă o expresie nouă. Miraocul la săvîrșit sensibilitatea trează a scriitoarei.

„Maria Banuș a înțeles că cea mai mică urmă de retorică ar dezonoara poezia, și l-a evitat. Lipsa de artificii, naturalitatea dă valoare poemului. De, aliminteri, versurile, luate aparte, surprînd mai puțin și trebuie să multe losituri de arăpă pentru a realiza zborul. Maria Banuș susține evenimentele cotidiane comune din cercul lor conștinț și le percepe vibrațiile poetice, le dezvoltă farmecul cu simplitate de mijlocie. Masa în mijlocul familiei, așteptarea copiilor sînt astfel de momente holărtore, al căror parîm nu-l sezișam înoldeauna și care toate laolaltă în existența noastră cotidiană. Fără să ne dăm seama cum și cînd, noi ne împărtășim mereu din bucuria lor. Așadar, acestor momente poeta aruncă privirea, unghi cu care oricîd de mult le-ar trăi încă nu ar pierde voluptatea. Încearcă intîia oră. Sînt cotidiane bucuriile și tocmă în asta se află marea putere a vieții. Scriitoarea ne cheamă să ne deschidem dor sufletul, acestor bucurii pe care nîmce nu le îmbrăținesc. Nu avem de-a face cu atitudinile literare și cu sentimentele reale exprimate fără alectare.

Lucerurile despre care scrie Maria Banuș vede în modul cel mai conștinț, palpabil în materia. Anii sînt o haită lîmbită, moartea o ispișire cu glas de mîere, îngenucherea o lavă fierbinte, etc. Semnificativ este că tot ceea ce-și pierde înțelesul concret real, din pricina banalității sau a departării, este restituit în substanța lui afectivă. America, de pildă, nu e o abstracție geografică, ci o casă, o familie.

Lumea nu apare o întindere necunoscută, pierdută-n celălă, necunoscută și departă, ci un felic de curte, un pont o întîmînă o cămin. Popoarele civilizatii pornesc de aici, iar poeta, descîrînd tabloul lumii, stringe tot mai mult cercul pînă aîngine nucleul. Un arbore, o casă, un gard, nimic nu e mai simplu și totuși mai plin de chemarea vieții.

„Maria Banuș cîntă mereu Încrederea, prietenia, comuniunea. Ea cere omului să se prefacă într-o făptură nouă, mai bună și mai generoasă, așa cum bruta s-a prefăcut și ea în om. Dragostea dintre bărbat și femeie, înțelegerea și înțelegerea a un foc care luminează acest fel. În poezia Mariei Banuș dragostea nu e virgină, dar e fără păcat, e dezlîntă și nu împudică, senzuală și totuși pur prin incandescenta sentimentelor. E licoarea grea și dulce care întîia oră nea vrăjît în „Cîntarea cîntărilor”.

„Frumoasă ești, dragostea mea, Din creștel pînă-n călotele frumoasă. Vreau să te cînt Începă vreau să te cînt Așa cum ești tu. Cu ochii tăi umedi, Cu buzele tale întredeschise, Și sînii tăi dulci Ca ciocîrniile de struguri, Și umerii tăi, cu strălucirea sîi să A mărgăritarului.”

Cît de departe sînt aceste versuri de platitudinea allora, din care nici un sunet profund nu parvine, versuri reci, obscure:

„Tot tîrg și tîrg... Te-lăși stau la pîndă Și: ŝața lor e palidă, puuhavă Ei mărturise-și laudă și-și cîntă Cîlpei și pieptii vechi rînjesc pe tavă.”

Adevărul este că sensibilitatea poetice este arar solicitată de alte aspecte decît acelea care se referă la viața femeii în epoca noastră, la problemele intime pe care le pune apărarea păcii și construirea unei lumi noi, și pe care surprinde conștințîndu-și versuri palide. Te nedumerește cum au putut,

Turneul Teatrului Național la Paris Ecouir din presa pariziană despre „O scrisoare pierdută”

GEORGES LERMINIER scrie în Le Parisien

Un actor roman poate să sîgure... Acesta este o trupă cum trebuie să spunem deschis, nu mai vedem tîrziu de azi. Comedia aceasta este prezentată cea mai strălucitoare pe care ne-a oferit-o Festivalul de la Teatrul Sarah Bernhardt.

ROBERT KEMP în Le Monde, spune: „Scrisoarea pierdută” e fără îndoială o piesă bună, pătrunsă de satiră aristocratică. Ma amuzăm comparînd pe actorii cu cei de la noi care sîntu să joace pe Hennequin sau pe De Fiers.

În Combat, citim, sub semnătura doamnei MARCELE CAPRON: „Cîteva zile am avut această impresie în versurile ei originale, jucata de actorii noi, actorii noi și atît de plin de vervă, e atît de succulent, are atîta savoare, încît crezi că înțelegi tot ce spun, chiar cînd nu înțeleg nimic.”

Pe-oceanle-albastre, întunecate, ale planetelor, Cînd se gîndește la război, o teroare o cuprinde pe scriitoare. Aerul devine mîierător, spațiul se slîșie, pămîntul se dă peste cap, ca într-o coborîre spre abis, frînutea ochilor se ridică fulgerător malul prăpăstii.

„Tîrziu vorbesc, America!” e în apel către o țară o scriitoare așternută pe cărțile în dinăduia unei nopți alroce în dimineala unei nopți torurată de asemenia constrînsuri; frazele sînt redactate în cel mai obișnuit chip și totul e arăbășit în banal dacă nu s-ar simți tensiunea lăuntrică a cîntecului, acuitatea lor acerbă:

„Ce sînt distanțele? Ce sînt oceanele? Vremea pe care o trăim le îngînește.

Amăgire și fum de departe. Amăgire și fum. Europa! aie! aproape de tine, E peste drum O vecină!”

scrie poeta și intensitatea sentimentelor ei învaliue idea comună și își dă parcă o expresie nouă. Miraocul la săvîrșit sensibilitatea trează a scriitoarei.

„Maria Banuș a înțeles că cea mai mică urmă de retorică ar dezonoara poezia, și l-a evitat. Lipsa de artificii, naturalitatea dă valoare poemului. De, aliminteri, versurile, luate aparte, surprînd mai puțin și trebuie să multe losituri de arăpă pentru a realiza zborul. Maria Banuș susține evenimentele cotidiane comune din cercul lor conștinț și le percepe vibrațiile poetice, le dezvoltă farmecul cu simplitate de mijlocie. Masa în mijlocul familiei, așteptarea copiilor sînt astfel de momente holărtore, al căror parîm nu-l sezișam înoldeauna și care toate laolaltă în existența noastră cotidiană. Fără să ne dăm seama cum și cînd, noi ne împărtășim mereu din bucuria lor. Așadar, acestor momente poeta aruncă privirea, unghi cu care oricîd de mult le-ar trăi încă nu ar pierde voluptatea. Încearcă intîia oră. Sînt cotidiane bucuriile și tocmă în asta se află marea putere a vieții. Scriitoarea ne cheamă să ne deschidem dor sufletul, acestor bucurii pe care nîmce nu le îmbrăținesc. Nu avem de-a face cu atitudinile literare și cu sentimentele reale exprimate fără alectare.

Lucerurile despre care scrie Maria Banuș vede în modul cel mai conștinț, palpabil în materia. Anii sînt o haită lîmbită, moartea o ispișire cu glas de mîere, îngenucherea o lavă fierbinte, etc. Semnificativ este că tot ceea ce-și pierde înțelesul concret real, din pricina banalității sau a departării, este restituit în substanța lui afectivă. America, de pildă, nu e o abstracție geografică, ci o casă, o familie.

Lumea nu apare o întindere necunoscută, pierdută-n celălă, necunoscută și departă, ci un felic de curte, un pont o întîmînă o cămin. Popoarele civilizatii pornesc de aici, iar poeta, descîrînd tabloul lumii, stringe tot mai mult cercul pînă aîngine nucleul. Un arbore, o casă, un gard, nimic nu e mai simplu și totuși mai plin de chemarea vieții.

„Maria Banuș cîntă mereu Încrederea, prietenia, comuniunea. Ea cere omului să se prefacă într-o făptură nouă, mai bună și mai generoasă, așa cum bruta s-a prefăcut și ea în om. Dragostea dintre bărbat și femeie, înțelegerea și înțelegerea a un foc care luminează acest fel. În poezia Mariei Banuș dragostea nu e virgină, dar e fără păcat, e dezlîntă și nu împudică, senzuală și totuși pur prin incandescenta sentimentelor. E licoarea grea și dulce care întîia oră nea vrăjît în „Cîntarea cîntărilor”.

„Frumoasă ești, dragostea mea, Din creștel pînă-n călotele frumoasă. Vreau să te cînt Începă vreau să te cînt Așa cum ești tu. Cu ochii tăi umedi, Cu buzele tale întredeschise, Și sînii tăi dulci Ca ciocîrniile de struguri, Și umerii tăi, cu strălucirea sîi să A mărgăritarului.”

Cît de departe sînt aceste versuri de platitudinea allora, din care nici un sunet profund nu parvine, versuri reci, obscure:

„Tot tîrg și tîrg... Te-lăși stau la pîndă Și: ŝața lor e palidă, puuhavă Ei mărturise-și laudă și-și cîntă Cîlpei și pieptii vechi rînjesc pe tavă.”

Adevărul este că sensibilitatea poetice este arar solicitată de alte aspecte decît acelea care se referă la viața femeii în epoca noastră, la problemele intime pe care le pune apărarea păcii și construirea unei lumi noi, și pe care surprinde conștințîndu-și versuri palide. Te nedumerește cum au putut,

GEORGES LERMINIER scrie în Le Parisien

Un actor roman poate să sîgure... Acesta este o trupă cum trebuie să spunem deschis, nu mai vedem tîrziu de azi. Comedia aceasta este prezentată cea mai strălucitoare pe care ne-a oferit-o Festivalul de la Teatrul Sarah Bernhardt.

ROBERT KEMP în Le Monde, spune: „Scrisoarea pierdută” e fără îndoială o piesă bună, pătrunsă de satiră aristocratică. Ma amuzăm comparînd pe actorii cu cei de la noi care sîntu să joace pe Hennequin sau pe De Fiers.

În Combat, citim, sub semnătura doamnei MARCELE CAPRON: „Cîteva zile am avut această impresie în versurile ei originale, jucata de actorii noi, actorii noi și atît de plin de vervă, e atît de succulent, are atîta savoare, încît crezi că înțelegi tot ce spun, chiar cînd nu înțeleg nimic.”

Pe-oceanle-albastre, întunecate, ale planetelor, Cînd se gîndește la război, o teroare o cuprinde pe scriitoare. Aerul devine mîierător, spațiul se slîșie, pămîntul se dă peste cap, ca într-o coborîre spre abis, frînutea ochilor se ridică fulgerător malul prăpăstii.

„Tîrziu vorbesc, America!” e în apel către o țară o scriitoare așternută pe cărțile în dinăduia unei nopți alroce în dimineala unei nopți torurată de asemenia constrînsuri; frazele sînt redactate în cel mai obișnuit chip și totul e arăbășit în banal dacă nu s-ar simți tensiunea lăuntrică a cîntecului, acuitatea lor acerbă:

„Ce sînt distanțele? Ce sînt oceanele? Vremea pe care o trăim le îngînește.

Amăgire și fum de departe. Amăgire și fum. Europa! aie! aproape de tine, E peste drum O vecină!”

scrie poeta și intensitatea sentimentelor ei învaliue idea comună și își dă parcă o expresie nouă. Miraocul la săvîrșit sensibilitatea trează a scriitoarei.

„Maria Banuș a înțeles că cea mai mică urmă de retorică ar dezonoara poezia, și l-a evitat. Lipsa de artificii, naturalitatea dă valoare poemului. De, aliminteri, versurile, luate aparte, surprînd mai puțin și trebuie să multe losituri de arăpă pentru a realiza zborul. Maria Banuș susține evenimentele cotidiane comune din cercul lor conștinț și le percepe vibrațiile poetice, le dezvoltă farmecul cu simplitate de mijlocie. Masa în mijlocul familiei, așteptarea copiilor sînt astfel de momente holărtore, al căror parîm nu-l sezișam înoldeauna și care toate laolaltă în existența noastră cotidiană. Fără să ne dăm seama cum și cînd, noi ne împărtășim mereu din bucuria lor. Așadar, acestor momente poeta aruncă privirea, unghi cu care oricîd de mult le-ar trăi încă nu ar pierde voluptatea. Încearcă intîia oră. Sînt cotidiane bucuriile și tocmă în asta se află marea putere a vieții. Scriitoarea ne cheamă să ne deschidem dor sufletul, acestor bucurii pe care nîmce nu le îmbrăținesc. Nu avem de-a face cu atitudinile literare și cu sentimentele reale exprimate fără alectare.

Lucerurile despre care scrie Maria Banuș vede în modul cel mai conștinț, palpabil în materia. Anii sînt o haită lîmbită, moartea o ispișire cu glas de mîere, îngenucherea o lavă fierbinte, etc. Semnificativ este că tot ceea ce-și pierde înțelesul concret real, din pricina banalității sau a departării, este restituit în substanța lui afectivă. America, de pildă, nu e o abstracție geografică, ci o casă, o familie.

Lumea nu apare o întindere necunoscută, pierdută-n celălă, necunoscută și departă, ci un felic de curte, un pont o întîmînă o cămin. Popoarele civilizatii pornesc de aici, iar poeta, descîrînd tabloul lumii, stringe tot mai mult cercul pînă aîngine nucleul. Un arbore, o casă, un gard, nimic nu e mai simplu și totuși mai plin de chemarea vieții.

„Maria Banuș cîntă mereu Încrederea, prietenia, comuniunea. Ea cere omului să se prefacă într-o făptură nouă, mai bună și mai generoasă, așa cum bruta s-a prefăcut și ea în om. Dragostea dintre bărbat și femeie, înțelegerea și înțelegerea a un foc care luminează acest fel. În poezia Mariei Banuș dragostea nu e virgină, dar e fără păcat, e dezlîntă și nu împudică, senzuală și totuși pur prin incandescenta sentimentelor. E licoarea grea și dulce care întîia oră nea vrăjît în „Cîntarea cîntărilor”.

„Frumoasă ești, dragostea mea, Din creștel pînă-n călotele frumoasă. Vreau să te cînt Începă vreau să te cînt Așa cum ești tu. Cu ochii tăi umedi, Cu buzele tale întredeschise, Și sînii tăi dulci Ca ciocîrniile de struguri, Și umerii tăi, cu strălucirea sîi să A mărgăritarului.”

Cît de departe sînt aceste versuri de platitudinea allora, din care nici un sunet profund nu parvine, versuri reci, obscure:

„Tot tîrg și tîrg... Te-lăși stau la pîndă Și: ŝața lor e palidă, puuhavă Ei mărturise-și laudă și-și cîntă Cîlpei și pieptii vechi rînjesc pe tavă.”

Adevărul este că sensibilitatea poetice este arar solicitată de alte aspecte decît acelea care se referă la viața femeii în epoca noastră, la problemele intime pe care le pune apărarea păcii și construirea unei lumi noi, și pe care surprinde conștințîndu-și versuri palide. Te nedumerește cum au putut,

GEORGES LERMINIER scrie în Le Parisien

Un actor roman poate să sîgure... Acesta este o trupă cum trebuie să spunem deschis, nu mai vedem tîrziu de azi. Comedia aceasta este prezentată cea mai strălucitoare pe care ne-a oferit-o Festivalul de la Teatrul Sarah Bernhardt.

ROBERT KEMP în Le Monde, spune: „Scrisoarea pierdută” e fără îndoială o piesă bună, pătrunsă de satiră aristocratică. Ma amuzăm comparînd pe actorii cu cei de la noi care sîntu să joace pe Hennequin sau pe De Fiers.

În Combat, citim, sub semnătura doamnei MARCELE CAPRON: „Cîteva zile am avut această impresie în versurile ei originale, jucata de actorii noi, actorii noi și atît de plin de vervă, e atît de succulent, are atîta savoare, încît crezi că înțelegi tot ce spun, chiar cînd nu înțeleg nimic.”

Pe-oceanle-albastre, întunecate, ale planetelor, Cînd se gîndește la război, o teroare o cuprinde pe scriitoare. Aerul devine mîierător, spațiul se slîșie, pămîntul se dă peste cap, ca într-o coborîre spre abis, frînutea ochilor se ridică fulgerător malul prăpăstii.

„Tîrziu vorbesc, America!” e în apel către o țară o scriitoare așternută pe cărțile în dinăduia unei nopți alroce în dimineala unei nopți torurată de asemenia constrînsuri; frazele sînt redactate în cel mai obișnuit chip și totul e arăbășit în banal dacă nu s-ar simți tensiunea lăuntrică a cîntecului, acuitatea lor acerbă:

„Ce sînt distanțele? Ce sînt oceanele? Vremea pe care o trăim le îngînește.

Amăgire și fum de departe. Amăgire și fum. Europa! aie! aproape de tine, E peste drum O vecină!”

scrie poeta și intensitatea sentimentelor ei învaliue idea comună și își dă parcă o expresie nouă. Miraocul la săvîrșit sensibilitatea trează a scriitoarei.

„Maria Banuș a înțeles că cea mai mică urmă de retorică ar dezonoara poezia, și l-a evitat. Lipsa de artificii, naturalitatea dă valoare poemului. De, aliminteri, versurile, luate aparte, surprînd mai puțin și trebuie să multe losituri de arăpă pentru a realiza zborul. Maria Banuș susține evenimentele cotidiane comune din cercul lor conștinț și le percepe vibrațiile poetice, le dezvoltă farmecul cu simplitate de mijlocie. Masa în mijlocul familiei, așteptarea copiilor sînt astfel de momente holărtore, al căror parîm nu-l sezișam înoldeauna și care toate laolaltă în existența noastră cotidiană. Fără să ne dăm seama cum și cînd, noi ne împărtășim mereu din bucuria lor. Așadar, acestor momente poeta aruncă privirea, unghi cu care oricîd de mult le-ar trăi încă nu ar pierde voluptatea. Încearcă intîia oră. Sînt cotidiane bucuriile și tocmă în asta se află marea putere a vieții. Scriitoarea ne cheamă să ne deschidem dor sufletul, acestor bucurii pe care nîmce nu le îmbrăținesc. Nu avem de-a face cu atitudinile literare și cu sentimentele reale exprimate fără alectare.

Lucerurile despre care scrie Maria Banuș vede în modul cel mai conștinț, palpabil în materia. Anii sînt o haită lîmbită, moartea o ispișire cu glas de mîere, îngenucherea o lavă fierbinte, etc. Semnificativ este că tot ceea ce-și pierde înțelesul concret real, din pricina banalității sau a departării, este restituit în substanța lui afectivă. America, de pildă, nu e o abstracție geografică, ci o casă, o familie.

Lumea nu apare o întindere necunoscută, pierdută-n celălă, necunoscută și departă, ci un felic de curte, un pont o întîmînă o cămin. Popoarele civilizatii pornesc de aici, iar poeta, descîrînd tabloul lumii, stringe tot mai mult cercul pînă aîngine nucleul. Un arbore, o casă, un gard, nimic nu e mai simplu și totuși mai plin de chemarea vieții.

„Maria Banuș cîntă mereu Încrederea, prietenia, comuniunea. Ea cere omului să se prefacă într-o făptură nouă, mai bună și mai generoasă, așa cum bruta s-a prefăcut și ea în om. Dragostea dintre bărbat și femeie, înțelegerea și

100 DE ANI DE LA NAȘTEREA LUI GEORGE BERNARD SHAW

Despre trecut și despre viitor

Un veac de viață pe care l-ar fi implinit la 26 Iulie anul acesta — dacă trăia — George Bernard Shaw...

Houses* (Casele lui Sartorius). Incepe acum nu numai cărea de autor dramatic a lui Shaw...

O piesă care e ca o centrală a caracteristicilor shawiene, răsare în cale. Ea este „Major Barbara” (1905)...

Ion Marin Sadoveanu

Piesele lui Shaw cu subiect din trecut sînt destul de numeroase și au o anume caracteristică...

Totuși e mai puțin vorba de piese istorice cit de piese cu probleme și personaje istorice...

Este probabil și consecința unui tip de personalitate. Shaw posedă mai puțin imaginație evocatoare...

viuzina romantică, renunțînd la pitoresc și la culoare, refuzînd unora chiar ceea ce pretinde minime de conștientizare realistă...

De acord cu preferința lui Shaw pentru grotesc, aluzia contemporană a formelor variate...

Forme mai subtile la anacronismul atunci cînd Shaw acordă unui personaj o perspectivă...

Shaw pornea astfel să dărîne ceea ce cu câteva decenii înainte Carlyle se străduise să construiască...

Interpretarea eroică a unei piese antieroice, interpretare care l-ar fi surprins, probabil, pe însuși Shaw...

Reducerea la scara umană nu implică deci minimalizarea. Și aici e deosebită fată de felul cum apar personajele istorice...

Maurice Colbourne, comentatorul care folosește adesea opera lui Shaw ca pretext pentru propria lui înversurare antisovietică...

na aduce la curtea dauphinului și în fața tribunalei cuvîntul popular. În această privință e clar semnificativ epilogul...

Anticiparea viitorului e făcută de Shaw cu aceeași mijlocie ca și întoarcerea spre trecut...

În afară de câteva scene din „Fabule exagerate” Shaw ne-a lăsat o singură piesă de anticipare a viitorului...

Bernard Shaw și Uniunea Sovietică

În toamna anului 1933, William Archer — un binecunoscut critic dramatic englez — este foarte intrigat de un tîrziu cu părul roșu care studiază alternativ, în sala de lectură a lui British Museum...

„Marx mi-a deschis ochii în fața adevărurilor istoriei și ale civilizației, mi-a dat o concepție complet nouă asupra universului, m-a înstrăinat cu un fel și o misiune în viață...”

„Marx a făcut din mine un om. Socialismul a făcut din mine un om. Altmîieri așa fi la fel ca alții alți colegi ai mei de literatură care au tot atîta talent ca și mine...”

„Cu ajutorul lui Marx, Shaw înțelege că statul burghez este o imensă mașină pentru a juca și exploata pe săraci prin forța brută...”

„Lipsa sa de încredere în mase este o consecință a unui complex de factori: a condițiilor în care se dezvoltă mișcarea muncitorească din Anglia în epoca în care Marx îl „deschide ochii” lui Shaw...”

„Pentru a schimba sistemul capitalist, Shaw face atunci apel chiar la clasa care îl promovează, la burghezie, încercînd să-i convingă pe păcătoși să renunțe la toate beneficiile lor în favoarea proletariului...”

„Cu oltă amărăciune trebuie să-și recunoască mai tîrziu marea sa eșec, în „Major Barbara” (1905): „Eu, care am predicat și propovădit cu un entuziasm, trebuie să mărturisesc acum că metodele mele nu sînt de nici un folos...”

„Sîntem, oșadar, perfect îndreptății să întregim acum profesia de credință marxiste ale lui Shaw cu precizarea că studierea „alternativă” a „Capitalului” nu i-a deschis ochii decît pe jumătate. Aceea oare avea să completeze această operație, deschiindu-i-i complet, a fost revoluția rusă...”

Fiindcă nu crede în rolul revoluționar al clasei muncitore, atunci cînd trebuie să dea direcția politică, el nu poate însă recomanda în cele din urmă decît sprijinirea necondiționată a războiului imperialist.

„Dar trei ani mai tîrziu, cînd rușii transformă războiul imperialist într-un război civil, Shaw își vede fantezia devenită deodată realitate. Revoluția bolșevică îl salvează pe Shaw din cercul vijos în care s-a zăbătut pînă atunci și-l ajută să-și rezolve toate contradicțiile care l-au caracterizat în trecut atît opera dramatică cît și cea publicistică...”

De la început, Shaw salută revoluția cu toată căldura. În cursul unei jurnaleuze adunări a Societății Fabian, după ce toți oratorii precedenți luaseră o atitudine dușmănoasă față de ruși, el se ridică și spune fără nici o rețenție, cu o imprevizibilă simplitate: „Noi sîntem emancipați. Cauza rușilor este cauza noastră...”

„Și în același an scrie în Statele Unite: „Dragă Frank Harris, Știri bune din Rusia, nu? Așa? Nu tocmai ceea ce au vrut beligeranții, după cum nici Bismarck a vrut în 1876 să facă din Franța o republică...”

„La 10 iulie — G. Bernard Shaw” (Frank Harris: Bernard Shaw, Londra, 1931, p. 373). „În octombrie 1921 publică în revista „Labour Monthly” articolul „The Dictatorship of the Proletariat” („Dictatura proletariului”), o ampă pleoară în favoarea comunismului și împotriva reformismului...”

„Marele interes și continua simpatie cu care Shaw urmărește, în anii următori, procesul de construire a socialismului în Uniunea Sovietică, se transformă într-un adevărat entuziasm. În 1931, cînd acceptă invitația de a se duce la Moscova și declară la o recepție dată în cinstea sa: „Dacă experiența pornită de Lenin va izbuti, ea va constitui începutul unei noi ere mondiale. Dacă experiența nu va izbuti, atunci — la moartea mea — va trebui să mă despart de voi cu oarecare melancolie. Dar dacă viitorul este așa cum l-a văzut Lenin, atunci putem zîmbi și privi înainte spre viitor, fără teamă. Mă uit împrejurul meu și văd toate aceste fețe cu o nouă expresie, o expresie pe care n-o poți vedea în apusul capitalist, dar pe care sper s-o văd pretutindeni într-o bună zi...”

„La plecarea din Uniunea Sovietică spune fără nici un echivoc: „Părăsesc țara speranței și mă întorc în țările disperării”. În unii reportaje care-i ascultă pe la Vargovica, convins că Shaw va țina și jura împotriva Uniunii Sovietice, îl declară în modul cel mai categoric: „E un chin să te întorci la capitalism. Cînd ai văzut ceea ce bolșevismul, nu mai poate încpeca nici o îndolată că capitalismul este condamnat...”

„Reîntors în Anglia, ține în noiembrie 1931 un răsătorit discurs la Societatea Fabian în care demonstrează că, odată cu experiența sovietică, s-a pierdut o mare revoluție de care trebuie să se ocinească acum în terminologia politică. Pînă acum am folosit termenii „fabianism”, „democrație”, „colectivism” și așa mai departe. Toți acești termenii au dispărut acum. Azi nu mai

există decît acela de „comunist” și pe viitor este un lucru să se vadă marea „fabian”. De acum înainte doritorul care petrece în Rusia nu mai poate fi decît un comunist sau, ceea ce, din punct de vedere al „Mazzoni” și „Snowden”...

„În zecile articole subliniate apoi că Uniunea Sovietică este pentru toată lumea un exemplu al „energiei superioare” a socialismului față de capitalism, cînt din punct de vedere economic, etic și politic și social: „Oamenii de stat ruși nu au ardat că într-o țară intră decît o liberă — adică o țară care aparține poporului și în care orice grup de oameni însușiții de spirit obșteșc și capabili pot organiza orice serviciu public, fără a fi înfrunți de mizeria, de corupție, de înșelăciune, de înșelăciune, de înșelăciune...”

„Cu aceeași țîrie combatte Shaw fascismul: „Nu vom decît să comparăm progresul Rusiei de la dezastrul economic din 1929 pînă astăzi, cu tot ceea ce a fost în stare să facă fascismul într-o dublă perioadă de timp, pentru a vedea cît fascismul este supus tuturor limitărilor și viciorilor capitalismului și nu poate salva civilizația noastră, după cum n-a putut salva nicădată celelalte civilizații pe care le-a distrus...”

„Și pînă în ultimele clipe ale vieții sale a rămas același fidel prieten al Uniunii Sovietice. Evident că noua sa atitudine față de oca muncitore, toată sa identificare cu cauza revoluției socialiste, nu puteau să izirze a avea o profundă influență și asupra opere sale dramatice. Această influență se manifestă în special în ultimele sale două piese majore: „Heartbreak House” — Casa inimilor sfărțate — (1919) și „Saint Joan” Sfința Ioana — (1923). „Heartbreak House”, subintitulată „A Fantasia in the Russian Manner on English Themes” (O fantezie în gen rusesc pe teme engleze) a fost scrisă după ce, văzînd „Livada cu vișni” a lui Tchekov, Shaw a declarat: „Mîi vine parcă să rup toate piesele mele de pînă acum și s-o las de început” (Heathc Pearson: Bernard Shaw, London, 1942 p. 419).

„Pentru prima dată după lungul interval scurs de la piesele sale „nepublicate”, „Widower's Houses” — Casele văduvului — (1892) și „Mrs. Warren's Profession” — Profesia doamnei Warren — (1924), capitalistul nu mai este prezentat de Shaw ca un „supraom”, ci este înfățișat în adevărata lui hidocenoasă, iar „casele inimilor sfărțate”, care este societatea capitalistă, nu-i mai prevede acum decît inevitabilul sfîrșit.

„Dacă decît ceea ce care se exprimă în adresa capitaliștilor prin eroul său Shoter: „SHOTOVER: — Vom fi pe veci înfrunți în macinarea de către acești porci pentru care universul nu este decît o mașină de presat țepii și îndopat rîul lor?... Trebuie să câștigăm putere de viață și de moarte asupra lor. Și refuz să mor pînă nu voi găsi mijlocul.”

„ȘOTOVER: — Cine sîntem noi, ca să-i judecăm? ȘOTOVER: — Cine sîntem eu ca să ne judece pe noi? Și totuși ne judecă fără cruțare. E o mare dumșărie între semînția noastră și semînția lor. Ei o știu prea bine și acționează în consecință, sugrămîndu-ne sufletul. Ei cred în ei înșiși. Atunci cînd și noi vom crede în noi înșine, li vom ucide...”

„În „Saint Joan”, piesa sa cea mai afirmativă (cu excepția epilogului), Shaw pune de altfel accentul pe rolul istoric al masei, ca în următoarea scenă în care Ioana sfîdează curtea regală: „Aduceți-vă aminte de ziua în care cavalerii și căpitanii voștri au refuzat să mă urmeze pentru a ataca pe englezi la Orléans! Ați încuiat porțile ca să mă oprîți. Și țigovii și poporul au fost acela care m-au urmat, care au forțat poarta și v-au ardat cum trebuie să luptați!”

„Niciodată nu vom înfrînți, în vasta sa operă, cîntine mai mișcătoare ca acelea rostite de Ioana înainte ca nobilii pe care i-a salvat, și regele pe care l-a încoronat, s-o vîndă dîmșmanilor.”

„Mă voi întorc acum în mijlocul poporului și zăvăl elu un gând ruginiu, cite o prejudecată militară, cite un meșanism psihic care oprește în loc izbutirea dîhului său răscosilor”. De unde se poate vedea cît de departe poate duce, în regiunile comului involu-

„ȘOTOVER: — Cine sîntem noi, ca să-i judecăm? ȘOTOVER: — Cine sîntem eu ca să ne judece pe noi? Și totuși ne judecă fără cruțare. E o mare dumșărie între semînția noastră și semînția lor. Ei o știu prea bine și acționează în consecință, sugrămîndu-ne sufletul. Ei cred în ei înșiși. Atunci cînd și noi vom crede în noi înșine, li vom ucide...”

„În „Saint Joan”, piesa sa cea mai afirmativă (cu excepția epilogului), Shaw pune de altfel accentul pe rolul istoric al masei, ca în următoarea scenă în care Ioana sfîdează curtea regală: „Aduceți-vă aminte de ziua în care cavalerii și căpitanii voștri au refuzat să mă urmeze pentru a ataca pe englezi la Orléans! Ați încuiat porțile ca să mă oprîți. Și țigovii și poporul au fost acela care m-au urmat, care au forțat poarta și v-au ardat cum trebuie să luptați!”

„Niciodată nu vom înfrînți, în vasta sa operă, cîntine mai mișcătoare ca acelea rostite de Ioana înainte ca nobilii pe care i-a salvat, și regele pe care l-a încoronat, s-o vîndă dîmșmanilor.”

„Mă voi întorc acum în mijlocul poporului și zăvăl elu un gând ruginiu, cite o prejudecată militară, cite un meșanism psihic care oprește în loc izbutirea dîhului său răscosilor”. De unde se poate vedea cît de departe poate duce, în regiunile comului involu-

„ȘOTOVER: — Cine sîntem noi, ca să-i judecăm? ȘOTOVER: — Cine sîntem eu ca să ne judece pe noi? Și totuși ne judecă fără cruțare. E o mare dumșărie între semînția noastră și semînția lor. Ei o știu prea bine și acționează în consecință, sugrămîndu-ne sufletul. Ei cred în ei înșiși. Atunci cînd și noi vom crede în noi înșine, li vom ucide...”

„În „Saint Joan”, piesa sa cea mai afirmativă (cu excepția epilogului), Shaw pune de altfel accentul pe rolul istoric al masei, ca în următoarea scenă în care Ioana sfîdează curtea regală: „Aduceți-vă aminte de ziua în care cavalerii și căpitanii voștri au refuzat să mă urmeze pentru a ataca pe englezi la Orléans! Ați încuiat porțile ca să mă oprîți. Și țigovii și poporul au fost acela care m-au urmat, care au forțat poarta și v-au ardat cum trebuie să luptați!”

„ȘOTOVER: — Cine sîntem noi, ca să-i judecăm? ȘOTOVER: — Cine sîntem eu ca să ne judece pe noi? Și totuși ne judecă fără cruțare. E o mare dumșărie între semînția noastră și semînția lor. Ei o știu prea bine și acționează în consecință, sugrămîndu-ne sufletul. Ei cred în ei înșiși. Atunci cînd și noi vom crede în noi înșine, li vom ucide...”

„În „Saint Joan”, piesa sa cea mai afirmativă (cu excepția epilogului), Shaw pune de altfel accentul pe rolul istoric al masei, ca în următoarea scenă în care Ioana sfîdează curtea regală: „Aduceți-vă aminte de ziua în care cavalerii și căpitanii voștri au refuzat să mă urmeze pentru a ataca pe englezi la Orléans! Ați încuiat porțile ca să mă oprîți. Și țigovii și poporul au fost acela care m-au urmat, care au forțat poarta și v-au ardat cum trebuie să luptați!”

„Niciodată nu vom înfrînți, în vasta sa operă, cîntine mai mișcătoare ca acelea rostite de Ioana înainte ca nobilii pe care i-a salvat, și regele pe care l-a încoronat, s-o vîndă dîmșmanilor.”

„Mă voi întorc acum în mijlocul poporului și zăvăl elu un gând ruginiu, cite o prejudecată militară, cite un meșanism psihic care oprește în loc izbutirea dîhului său răscosilor”. De unde se poate vedea cît de departe poate duce, în regiunile comului involu-

„ȘOTOVER: — Cine sîntem noi, ca să-i judecăm? ȘOTOVER: — Cine sîntem eu ca să ne judece pe noi? Și totuși ne judecă fără cruțare. E o mare dumșărie între semînția noastră și semînția lor. Ei o știu prea bine și acționează în consecință, sugrămîndu-ne sufletul. Ei cred în ei înșiși. Atunci cînd și noi vom crede în noi înșine, li vom ucide...”

„În „Saint Joan”, piesa sa cea mai afirmativă (cu excepția epilogului), Shaw pune de altfel accentul pe rolul istoric al masei, ca în următoarea scenă în care Ioana sfîdează curtea regală: „Aduceți-vă aminte de ziua în care cavalerii și căpitanii voștri au refuzat să mă urmeze pentru a ataca pe englezi la Orléans! Ați încuiat porțile ca să mă oprîți. Și țigovii și poporul au fost acela care m-au urmat, care au forțat poarta și v-au ardat cum trebuie să luptați!”

„Niciodată nu vom înfrînți, în vasta sa operă, cîntine mai mișcătoare ca acelea rostite de Ioana înainte ca nobilii pe care i-a salvat, și regele pe care l-a încoronat, s-o vîndă dîmșmanilor.”

„Mă voi întorc acum în mijlocul poporului și zăvăl elu un gând ruginiu, cite o prejudecată militară, cite un meșanism psihic care oprește în loc izbutirea dîhului său răscosilor”. De unde se poate vedea cît de departe poate duce, în regiunile comului involu-

„ȘOTOVER: — Cine sîntem noi, ca să-i judecăm? ȘOTOVER: — Cine sîntem eu ca să ne judece pe noi? Și totuși ne judecă fără cruțare. E o mare dumșărie între semînția noastră și semînția lor. Ei o știu prea bine și acționează în consecință, sugrămîndu-ne sufletul. Ei cred în ei înșiși. Atunci cînd și noi vom crede în noi înșine, li vom ucide...”

„În „Saint Joan”, piesa sa cea mai afirmativă (cu excepția epilogului), Shaw pune de altfel accentul pe rolul istoric al masei, ca în următoarea scenă în care Ioana sfîdează curtea regală: „Aduceți-vă aminte de ziua în care cavalerii și căpitanii voștri au refuzat să mă urmeze pentru a ataca pe englezi la Orléans! Ați încuiat porțile ca să mă oprîți. Și țigovii și poporul au fost acela care m-au urmat, care au forțat poarta și v-au ardat cum trebuie să luptați!”

„Niciodată nu vom înfrînți, în vasta sa operă, cîntine mai mișcătoare ca acelea rostite de Ioana înainte ca nobilii pe care i-a salvat, și regele pe care l-a încoronat, s-o vîndă dîmșmanilor.”

„Mă voi întorc acum în mijlocul poporului și zăvăl elu un gând ruginiu, cite o prejudecată militară, cite un meșanism psihic care oprește în loc izbutirea dîhului său răscosilor”. De unde se poate vedea cît de departe poate duce, în regiunile comului involu-

„ȘOTOVER: — Cine sîntem noi, ca să-i judecăm? ȘOTOVER: — Cine sîntem eu ca să ne judece pe noi? Și totuși ne judecă fără cruțare. E o mare dumșărie între semînția noastră și semînția lor. Ei o știu prea bine și acționează în consecință, sugrămîndu-ne sufletul. Ei cred în ei înșiși. Atunci cînd și noi vom crede în noi înșine, li vom ucide...”

„În „Saint Joan”, piesa sa cea mai afirmativă (cu excepția epilogului), Shaw pune de altfel accentul pe rolul istoric al masei, ca în următoarea scenă în care Ioana sfîdează curtea regală: „Aduceți-vă aminte de ziua în care cavalerii și căpitanii voștri au refuzat să mă urmeze pentru a ataca pe englezi la Orléans! Ați încuiat porțile ca să mă oprîți. Și țigovii și poporul au fost acela care m-au urmat, care au forțat poarta și v-au ardat cum trebuie să luptați!”

„Niciodată nu vom înfrînți, în vasta sa operă, cîntine mai mișcătoare ca acelea rostite de Ioana înainte ca nobilii pe care i-a salvat, și regele pe care l-a încoronat, s-o vîndă dîmșmanilor.”

„Mă voi întorc acum în mijlocul poporului și zăvăl elu un gând ruginiu, cite o prejudecată militară, cite un meșanism psihic care oprește în loc izbutirea dîhului său răscosilor”. De unde se poate vedea cît de departe poate duce, în regiunile comului involu-

SHAW ÎN UNIUNEA SOVIETICĂ. În primul rînd pe scum: Anatoli Lumacearski, lady Astor și Bern ar Shaw. În plioare: Béla Hils, Alexandr Fadeev și Vsevolod Ivanov

Silvian Ionescu

*) Fragment din studiul introdusiv la „Opere alese” ale lui Shaw, volum în curs de apariție la ESPLA.

Redactor-șef: Zaharia Slancu Colegiul redacțional: Mihai Beniuc, Marcel Bresașu, Eusebiu Camilari, Paul Gheorgescu (redactor-șef adjunct), Eugen Jebeleanu, George Macoveșcu, Ion Mihăileanu, Veronica Pomburcu, Cicerone Theodorescu, Ion Vitner.